

מדינת ישראל – והקשר עם יהודי התפוצות

שיעור אזרחות והמכביה ה-22

א. מבוא:

מכבי תנועה עולמית הינה תנועת הספורט היהודית הגדולה והוותיקה בעולם. מטרתה ויעדיה של מכבי תנועה עולמית הן חיזוקו של העם היהודי כגוף לאומי, תוך הדגשת מרכזיותה של ישראל בחיי העם היהודי ודאגה להמשכיותו וחיזוקו של קהילות יהודיות ברחבי העולם. כל זאת באמצעות פעילות קהילתית ענפה בתחומי החינוך, התרבות והספורט - כמאמר הפתגם נפש בריאה בגוף בריא.

כיום מרכזי מכבי ברחבי העולם משמשים לא רק כמרכזי ספורט אלא גם כמרכזים קהילתיים. במרכזים אלו פועלת גם 'מכבי צעיר' - תנועת הנוער הבינלאומית של 'מכבי תנועה עולמית' המספקת לנוער תכנים חינוכיים, ציוניים וספורטיביים כאחד.

אחת מפעולות השיא של 'מכבי תנועה עולמית' הינה 'המכביה', אירוע הספורט ה-3 בגודלו בעולם, שמתקיים כל 4 שנים בישראל ושהוא אירוע הספורט היהודי הגדול ביותר בעולם. המכביה מביאה יחד ספורטאים יהודיים מכל העולם לאירוע אחד המשלב ציונות וספורט.

ב. אוכלוסיית יעד:

- תלמידי חטי"ב הלומדים על מאפייני המדינה היהודית.
- תלמידי חטי"ע הלומדים על לאומיות, על הביטויים למדינה יהודית ועל יחסי ישראל והתפוצות.

ג. מטרות:

- הכרת תרומת משחקי המכביה לחיזוק ושימור הזהות היהודית בקרב יהודים בתפוצות.
- הכרת תרומת משחקי המכביה לשימור הקשר בין היהודים בעולם למדינת ישראל.
- דיון אקטואלי ורלוונטי בתפקידיה של ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי.
- פיתוח כישורים של לומד עצמאי בעל מיומנויות חשיבה כמו: ניתוח, יישום והערכה באמצעות דרכי הוראה-למידה מגוונות.
- תרגול מיומנות של יישום – היכולת להשתמש בעקרונות, הכללות, רעיונות, חוקים ושיטות שונות במצבים חדשים, למשל: היכולת לנתח את המציאות הפוליטית והחברתית במדינה באמצעות העקרונות והמושגים שנלמדו.

ד. ידע למורה – הנושאים הבאים מתוך תכנית הלימודים:

1. מגילת העצמאות ("אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות...")
2. לאומיות אתנית-תרבותית ומדינות לאום
3. האחריות והמחויבות של מדינת ישראל כלפי יהודי התפוצות
4. יחסה של יהדות התפוצות למדינת ישראל

ה. השיעור:

(העזרו במצגת עם תמונות וסרטונים – [להורדה לחצו על הקישור](#))

פתיחה:

1) קישור רלוונטיות: למי יש קרובי משפחה החיים בחו"ל? איפה הם נמצאים?
הצגת מפת מרכזים יהודיים גדולים בעולם. בדיקה משותפת האם המכרים של בני הכיתה שייכים לאחד המקומות המופיעים על המפה.

מפה מפורטת ומעודכנת להעמקה:

https://www.gov.il/BlobFolder/generalpage/map_world/he/mapa101.pdf

2) רעיון גדול: "על ישראל כמדינה יהודית יחידה בעולם לשמר את מרכזיותה בחיי העם היהודי ולדאוג להמשכותן וחיזוקן של קהילות יהודיות ברחבי העולם"

קריאת הרעיון ודיון:

הציטוט הוא "רעיון גדול" - מוקד שלאורו לומדים את היחידה, רעיון גדול שמקשר את הפרטים ומאפשר נקודת מבט רחבה מתוך הקשר, רלוונטי, מעניין ומחובר לחשיבה ערכית.

נפתח אותו לדיון ונבדוק את המשמעות שלו. ניתן גם לחלוק על הרעיון.

לשאול: מסכימים עם הקביעה? מסתייגים ממנה?

קישור לתוך היחידה: ?????

כאשר המשפט מוצג ללומדים יש לשאול: מה אנחנו צריכים לדעת כדי לגבש עמדה ביחס לרעיון הגדול? הצעה לשאלות שיתבררו במהלך הלימוד:

- האם ישראל מרכזית בחייו של העם היהודי?
- איך קשר זה בא לידי ביטוי?
- למה קהילות יהודיות צריכות חיזוק ושימור?
- איך יכולה מדינת ישראל לפעול לשם כך?

מהלך השיעור:

1) סיפורי מקרה של ספורטאים אולימפיים, יהודיים אמריקנים:

הצגת סיפורו של **אנתוני לי ארווין**, שחיין יהודי-אמריקאי או **אלי רוז רייזמן** אלופה אולימפית בהתעמלות מכשירים. (העזרו במצגת עם תמונות וסרטונים – [להורדה לחצו על הקישור](#))

אנתוני זכה המקום ראשון בתחרות האולימפית של שחיה בסגנון חופשי ל-50 מטרים. הוא יצר התרגשות רבה מכיוון שהוא השחיין המבוגר ביותר לזכות בתואר, ובנוסף, כיוון שחזר להתחרות רק מספר חודשים לפני התחרות שנים רבות לאחר שפרש. [תמונה מתוך כתבה: [קישור](#) | קרדיט צלם: Griffin Scott]

אלי זכתה במדליית זהב בתרגיל הקרקע וגם בתרגיל הקבוצתי בלונדון בשנת 2012, ושוב באולימפיאדת ריאן דה זינרו ב-2016. אלי זכתה פעמים בתואר אלופת העולם בתחרות הקבוצתית. באולימפיאדת ריו זכתה ב-3 מדליות נוספות בתרגילים קבוצתיים ואישיים.

[תמונה מתוך כתבה: [קישור](#) | קרדיט: Reuters/Dylan Martinez]

שאלה: מדוע מתרגשים הספורטאים לייצג את מדינתם ולנצח בשמה?

מושג באזרחות: לאומיות

יש לספר על השתתפותם במשחקי המכביה, ואת הכבוד לו זכו כאשר הוזמנו להדליק את הלפיד בפתיחת המשחקים. **מושגים באזרחות: לאומיות אתנית-תרבותית, לאומיות אזרחית, ישראל מדינת הלאום של העם היהודי, מרכיבי הזהות של יהודי התפוצות.**

2) שלוש משימות לימוד לבחירתכם:

- משימה יצירתית תחרותית – כתיבת מכתב.
- משימה קבוצתית עיתונאית – הכנת כתבה.
- לימוד עצמאי או בזוגות – עיון ומענה על שאלות.

בעמודים הבאים מצורפים שלוש כרטיסיות משימה, לבחירת המורה. אפשר להשתמש באחת המשימות, לשלב ביניהן, או להציע לכל קבוצה לבחור את התוצר המועדף עליהם.

הנחיות למשימות הלימוד:

אפשרות ראשונה למשימת ביצוע

משימה יצירתית תחרותית – כתיבת מכתב:

נסחו מכתב הזמנה לספורטאי או לספורטאית יהודים מהתפוצות, ונסו לשכנע אותם לקחת חלק במשחקי המכביה ה-22 שיתקיימו בישראל בקיץ תשפ"ה

המכתב הטוב ביותר ייבחר!

מדדים להצלחה:

1. ניסוח משכנע.

2. התייחסויות לתוכן הבא:

- אתגרים של הקהילות בעולם וחשיבות הקשר בין התפוצות לישראל
- הלאומיות היהודית ושימור התרבות, הערכים והמורשת
- מצבה הנוכחי של מדינת ישראל, של החברה הישראלית ושל יהדות התפוצות, בצל טבח ה-7.10 ומלחמת "חרבות ברזל" – מבחינה מורלית, חברתית, בינלאומית ועוד.

3. קישור למטרות ולערכים של המכביה (תנועת מכבי עולמי)

ניתן לחפש את המידע ברשת או להיעזר בספרי הלימוד.

נושאים רלוונטיים לקריאה:

- מגילת העצמאות ("אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות...")
- לאומיות אתנית-תרבותית ומדינות לאום
- האחריות והמחויבות של מדינת ישראל כלפי יהודי התפוצות
- יחסה של יהדות התפוצות למדינת ישראל

מקורות אפשריים:

[אתר המכביה – "מהי המכביה?!"](#) – רקע ומטרות

[מידע על יהדות התפוצות באתר משרד החוץ](#)

[להיות אזרחים בישראל במדינה יהודית ודמוקרטית](#) ושאר ספרי הלימוד המאושרים באזרחות

אפשרות שניה למשימת ביצוע

משימה קבוצתית עיתונאית – הכנת כתבה :

הכינו כתבה אשר תתפרסם באחת הקהילות היהודיות הגדולות בעולם. בנושא משחקי המכביה ה-22 שיתקיימו בישראל בקיץ תשפ"ה.

מטרות שתנסו להשיג בכתבה :

1. למסור לחברי הקהילה מידע על המכביה כדי שידעו מהי.
 2. לגרום ליהודים הקוראים להתעניין בתחרויות ולהרגיש קשורים אליהן.
 3. להעביר את החשיבות של קיום האירוע לזהות של בני הנוער בקהילתם, וברחבי העולם.
- ניתן לחפש את המידע ברשת או להיעזר בספרי הלימוד.
נושאים רלוונטיים לקריאה :

- מגילת העצמאות ("אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות...")
- לאומיות אתנית-תרבותית ומדינת לאום
- האחריות והמחויבות של מדינת ישראל כלפי יהודי התפוצות
- יחסה של יהדות התפוצות למדינת ישראל

מקורות אפשריים :

אתר המכביה – "מהי המכביה?" – רקע ומטרות

מידע על יהדות התפוצות באתר משרד החוץ

להיות אזרחים בישראל במדינה יהודית ודמוקרטית ושאר ספרי הלימוד המאושרים באזרחות

אפשרות שלישית למשימת ביצוע

לימוד עצמאי או בזוגות – עיון ומענה על שאלות:

קראו בספר הלימוד ומצאו תשובה לאחת מהשאלות ששאלנו בחלק הראשון של השיעור.

להיות אזרחים בישראל במדינה יהודית ודמוקרטית עמי' 72 - 82

אפשר לחלק את הכיתה לקבוצות ולבקש מהם למצוא דבר מעניין במיוחד לספר לכיתה על השאלה שבחרו לחפש לה את התשובה. (הפרק קיים גם בספרי הלימוד האחרים.)

1. האם ישראל מרכזית בחייו של העם היהודי?
2. איך קשר זה בא לידי ביטוי לדעתכם?
3. למה קהילות יהודיות צריכות חיזוק ושימור?
4. איך לדעתכם יכולה מדינת ישראל לפעול לשם כך?
5. קראו את הכתבה הבאה והסבירו מדוע מעריכים שלאולימפיאדה הקרובה יגיעו יותר ספורטאים יהודים מאי פעם?

נושאים רלוונטיים לקריאה:

- מגילת העצמאות ("אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות...")
- לאומיות אתנית-תרבותית ומדינות לאום
- האחריות והמחויבות של מדינת ישראל כלפי יהודי התפוצות
- יחסה של יהדות התפוצות למדינת ישראל

מקורות נוספים:

אתר המכביה – "מהי המכביה?" – רקע ומטרות

סיכום:

1. הצגת תוצרי הלמידה במליאה.

המכתב המנצח: דיון והצבעה

הכתבה: מדוע שמשחקי המכביה ייצרו עניין ועיסוק בקרב הקהילה היהודית?
לימוד עצמאי: כל צוות יספר על דבר מעניין שהתגלה לו בזמן חיפוש התשובה.

2. חזרה אל הרעיון הגדול:

"על ישראל כמדינה יהודית יחידה בעולם לשמר את מרכזיותה בחיי העם היהודי ולדאוג להמשכיותו וחיזוקן של קהילות יהודיות ברחבי העולם."

דיון: באיזה אופן מממשים משחקי המכביה את הקביעה המוצגת במשפט זה?